

NORVEÇ
PAZAR BİLGİLERİ

T.C.
Ticaret Bakanlığı
Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği
Genel Müdürlüğü
2024

İçindekiler

1. DIŐ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI	2
2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ	10
3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER	12
4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER.....	<u>20</u>
5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER.....	22

1. DIŐ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI

DıŐ Ticaret Mevzuatı

Orta ölçekli bir ekonomiye sahip nispeten küçük bir ülke olan Norveç için eŐit Őartlarda ve öngörülebilir bir uluslararası ticaret ortamı elzemdir. Bu bakımdan, Dünya Ticaret rgt (DTÖ) anlaşmaları, Avrupa Ekonomik Alanı (AEA) Anlaşması ve Avrupa Serbest Ticaret Birliği (EFTA) serbest ticaret anlaşmaları Norveç dıŐ ticaret politikasının temel taşlarıdır.

DT: 1 Ocak 1995 tarihinden bu yana DT yesi olan Norveç, ayrıca Kamu alımları Anlaşmasına 1996'dan bu yana taraftır.

Avrupa Ekonomik Alanı:  EFTA lkesi Norveç, İzlanda ve Lihtenştayn (AEA/EFTA lkeleri) ile AB arasında 1 Ocak 1994 tarihinde imzalanan Avrupa Ekonomik Alanı Anlaşması aracılığıyla Norveç, AB'ye ye olmamakla birlikte, tarım ve balıkçılık alanları haricinde, AB i pazarına dahil olmuştur. Mevcut durum itibariyle Avrupa Ekonomik Alanı 30 Avrupa ülkesini kapsamaktadır. AEA ile İsviçre arasındaki ticaret ise kapsamlı ikili ticaret anlaşmaları aracılığıyla düzenlenmektedir.

Norveç, AEA erevesinde, AB'ye ye ülkelerin oluŐturduĐu iç pazarda, ortak kurallar, ortak rekabet koŐulları ile mal, hizmet, sermaye ve kişilerin serbest dolaŐımına dayalı bir sistemde yer almaktadır. Bu erevede, Norveç ve Avrupa Birliği ye devletleri arasında AEA Anlaşması kapsamında yapılan ticaret işlemlerinde gümrük vergisi ve miktar kısıtlamaları uygulanmamaktadır.

AEA Anlaşması ayrıca araştırma ve geliŐtirme, eğitim, sosyal politika, evre, tüketicinin korunması, turizm ve kültür gibi diğer önemli alanlardaki iş birliğini de kapsamaktadır. Norveç'in AB ile iliŐkilerinin temelini oluşturan Avrupa Ekonomik Alanı Anlaşması, ortak tarım ve balıkçılık politikalarını (Anlaşma, tarım ve balık ürünleri ticaretinin çeşitli yönlerine ilişkin hükümler içermesine rağmen), gümrük birliğini ve ortak ticaret politikasını kapsamamaktadır.

AEA Anlaşmasının temel ilkelerinden biri homojenliktir; bu, aynı rekabet kural ve koŐullarının AEA içindeki tüm ekonomik operatörler için geçerli olduğu anlamına gelir. Homojenliği korumak için, AEA/EFTA devletlerinin mevzuatının AB Tek Pazar mevzuatına uygun olmasını sağlamak için AEA Anlaşması sürekli olarak güncellenmekte ve deĐiŐtirilmektedir. Bu kapsamda, Norveç bugüne kadar halihazırda yaklaşık yarısı yürürlükte olan 10.000'den fazla AB mevzuatını uygulamıŐtır. Norveç, AB karar alma süreçlerine katılmamakla birlikte Komisyon tarafından nerilen AEA'na der edilecek AB/AEA mevzuatına ilişkin hazırlık sürecinde görüŐ bildirme hakkına sahiptir.

Norveç, 1972 ve 1994'de yapılan referandumlarda Avrupa Birliği'ne ye olmayı reddetmiŐtir. Mevcut durumda ülkenin AB'ye yeliği gündemde bulunmamaktadır. Kamuoyu yoklamaları, Norveç toplumunda AB yeliğine karşı olanların sayısının halen yüksek (%60 civarında)

olduğunu göstermektedir.

Brexit: Brexit'in ardından Norveç'in en büyük ticaret ortaklarından olan Birleşik Krallık ve Norveç iki ülke arasındaki ticareti, yatırımları ve yakın ticari iş birliğini desteklemek ve daha da geliştirmek için önemli bir çerçeve oluşturan kapsamlı bir serbest ticaret anlaşması müzakere etmiştir. Ayrıca, Mayıs 2022'de savunma ve güvenlik, iklim ve çevre, araştırma ve yenilik ve eğitim ve kültür alanlarında ikili stratejik iş birliğine ilişkin ortak bir deklarasyon da imzalanmıştır.

EFTA: Norveç 1960 yılında kurulan EFTA kurucuları arasında yer almıştır. Bugün anılan birliğin Norveç ile birlikte 4 üyesi vardır. İsviçre, İzlanda ve Liechtenstein EFTA'nın diğer üyeleridir. EFTA devletleri arasındaki ticaret EFTA Konvansiyonu tarafından düzenlenmektedir. Ancak AEA Anlaşması İzlanda, Lihtenştayn ve Norveç arasındaki ticari ilişkiyi düzenlediği için, EFTA Konvansiyonu pratikte yalnızca İsviçre ile AEA Anlaşmasına taraf olan üç EFTA devleti arasında uygulanacaktır.

Serbest Ticaret Anlaşmaları: Diğer EFTA üyeleriyle birlikte dünyanın en kapsamlı serbest ticaret anlaşmaları ağlarından birine sahip olan Norveç, çeşitli serbest ticaret anlaşmaları müzakere etmeye devam etmektedir. Norveç, 41 ülke ile 27'si EFTA işbirliği yoluyla olmak üzere 30 ikili serbest ticaret anlaşması imzalamıştır (Arnavutluk, Lübnan, Bosna Hersek, Kuzey Makedonya, Kanada, Fas, Şili, Kolombiya, Karadağ, Orta Amerika, Filistin, Peru, Mısır, Sırbistan, Filipinler, Singapur, Büyük Britanya, Gürcistan, Güney Kore, Körfez Arap Ülkeleri İşbirliği Konseyi (Gulf Cooperation Council), Güney Afrika Gümrük Birliği (SACU), Hong Kong, Tunus, Endonezya, Türkiye, İsrail, Ukrayna, Ürdün). Norveç, EFTA'nın taraf olduğu STA'ların yanı sıra, ikili düzeyde Faroe Adaları ve Grönland ile serbest ticaret anlaşması bulunmaktadır.

Diğer taraftan, Hindistan, Çin, Vietnam, Malezya, Moldova ve MERCOSUR ile yeni Serbest Ticaret Anlaşmaları için müzakereler devam etmektedir. Pakistan, Moğolistan, Mauritius, Myanmar, Nijerya ve Kosova ile Norveç arasında ticaretin kolaylaşması adına karşılıklı iş birliği beyanında bulunulmuştur. Cezayir, Tayland, Rusya/Belarus/Kazakistan ile ise ticaret iş birliği müzakereleri askıya alınmış ya da durdurulmuştur.

Kapsam bir anlaşmadan diğerine değişmekle birlikte, serbest ticaret anlaşmaları mal, hizmet, yatırım, fikri mülkiyetin korunması, rekabet, ihtilafların çözümü, devlet ihaleleri ve sürdürülebilir kalkınma başlıklarını içermektedir.

Yatırım Anlaşmaları: Diğer taraftan Norveç mevcut durum itibarıyla 9 ikili yatırım koruma anlaşmasına taraftır (Şili, Çin, Madagaskar, Peru, Polonya, Rusya, Slovakya, Sri Lanka ve Çek Cumhuriyeti). Ayrıca, Singapur (2002) ve Ukrayna (2012) ile yapılan EFTA serbest ticaret anlaşmaları, yatırım korumasına ilişkin belirli hükümler içermektedir.

İthalat Rejimi

Norveç ihracat ve ithalat işlemleriyle ilgili temel mevzuat, 1 Ocak 2023 tarihi itibarıyla yürürlüğe giren Eşyanın Hareketi Yasası Movement of Goods Act, (Gümrük Kanunu) ile Gümrük Vergileri Yasası Customs Duty Act'dir. Norveç Gümrük idaresi (Tolletaten) gümrük ve sınır kontrol konularından sorumludur. Norveç Gümrük Tarifesine Norveç Gümrük idaresi

(Tolletaten) (<https://tolltariffen.toll.no/tolltariff?language=en>) sayfasından erişim sağlanabilir.

Norveç (İsviçre, İzlanda ve Lihtenştayn ile birlikte) Avrupa Serbest Ticaret Birliği'nin (EFTA) bir üyesidir. İsviçre dışındaki EFTA üyeleri, Avrupa Ekonomik Alanı (EEA) anlaşması yoluyla Avrupa Birliği (AB) tek pazarına katılmaktadır. Norveç, AEA üyelerine tercihli tarife oranları uygulamaktadır. Bir AEA imzacısı olarak Norveç, AB üye ülkelerinin hak ve yükümlülüklerinin çoğunu üstlenmektedir. Bunun başlıca istisnası, AEA anlaşmasının kapsamadığı tarım sektörüdür.

Norveç'e ithal edilen ürünler için Norveç Gümrük Bildirge Sistemi (TVINN) adı verilen elektronik sistem üzerinden beyanname düzenlenmesi gerekmektedir. Ayrıca Single Administrative Document SAD formu ile de ithalat beyannamesi açılabilir. Başvuru esnasında fatura, taşıma belgeleri ve gerekli olan izinlerin sunulması gerekmektedir. İthalat işlemlerinde 3 çeşit vergi vardır. Bunlar, gümrük vergisi, KDV ve özel tüketim vergisidir.

Norveç'in ithalat lisanslarına ilişkin DTÖ'ne yaptığı 27 Nisan 2021 tarih ve G/LIC/N/3/NOR/10 sayılı bildirim [directdoc.aspx \(wto.org\)](https://directdoc.aspx(wto.org)) adresinden ulaşabilirsiniz.

İthalat Rejimi

İthal Kısıtlaması Olan Mallar	Yetkili Makam
-Alkol -Tütün	Norwegian Tax Administration (https://www.skatteetaten.no/person/) Norwegian Directorate of Health (https://www.helsedirektoratet.no/)
-Gıda maddeleri, -Bitkiler, Tohumlar -Hayvanlar	Norwegian Tax Administration Norwegian Food Safety Authority (https://mattilsynet.no/)
-Nesli tükenmekte olan hayvan ve bitki türleri (CITES ürünleri) -Atıklar	Norwegian Environment Agency (https://www.miljodirektoratet.no/)
-İlaçlar	(Norwegian Medicines Agency (https://legemiddelverket.no/))
-Patlayıcılar, havai fişekler ve tehlikeli maddeler	Directorate for Civil Protection and Emergency Planning (https://www.dsb.no/)
-Silahlar, silah bölümleri ve mühimmat	Norwegian Police (https://www.politiet.no/)
-Kültürel anıtlar, antikalar	Norwegian Directorate for Cultural Heritage (https://www.riksantikvaren.no/) Norwegian Ministry of Culture (https://www.regjeringen.no/no/dep/kud/id545/)

Kaynak: <https://www.toll.no/en/corporate/import/import-guide-for-beginners/>

İhracat Rejimi

Norveç'te ihracat yapabilmek için firma ya da şahısların Norveç Gümrük İdaresine (www.toll.no) başvurarak ihracat beyannamesi açtırmaları gerekmektedir. Başvuru sonrasında anılan idare tarafından ihracat beyannamesi düzenlenmekte ve bir numara verilmektedir. Bu işlemler genellikle aracılar tarafından Norveç Gümrük İdaresi'nin TVINN adı verilen elektronik beyanname sistemi üzerinden yapılabileceği gibi (www.toll.no/en/corporate/tvinn/), bizzat firma ya da şahıslar tarafından ilgili gümrük ofislerindeki

SAD formunun (Tek İdari Belge, Single Administrative Document) doldurulması ile de yapılabilmektedir. Başvuru esnasında fatura, taşıma belgeleri ve gerekli olan izinlerin sunulması gerekmektedir.

Bazı istisnalar dışında hemen tüm ürünlerin Norveç'ten herhangi bir kısıtlama olmadan ihracatı mümkündür. İhracatında kontrol ve kısıtlama uygulanan ürünler: Balık ve balıkçılık ürünleri (Norveç Deniz Ürünleri Konseyine kayıt ve izin gerekmektedir), atıklar (Norveç Çevre Ajansı'ndan izin alınması gerekmektedir), silahlar, askeri ekipman ve diğer stratejik ürünler (çifte kullanım vb.) (Dışişleri Bakanlığı'nın izni gerekmektedir) ve elektrik ve elektronik ürünleridir. (<https://www.toll.no/en/corporate/export/goods-with-export-restrictions/>)

Gümrük Vergileri

AEA Anlaşması çerçevesinde, Norveç'e AB'den yapılan ithalat işlemlerinde tarım ürünleri hariç olmak üzere gümrük vergisi uygulanmamaktadır. Benzer şekilde, Türkiye ile EFTA arasındaki Serbest Ticaret Anlaşması ülkemiz menşeli ürünlerin Norveç'e ihracatında da sanayi ürünleri, balıkçılık ve deniz ürünleri ile işlenmiş tarım ürünleri itibariyle tercihli düzenleme getirmektedir. Buna ek olarak, temel tarım ürünlerindeki tavizli rejim, EFTA üyesi ülkeler ile Türkiye arasında ikili düzeyde gerçekleştirilen Protokoller kapsamında düzenlenmiştir. Bu çerçevede, genel kurallar itibariyle ikili ticarete

- **Sanayi ürünlerinin** tamamında Türkiye menşeli ürünlerde gümrük vergileri sıfır olarak uygulanmaktadır.
- **Balıkçılık ve deniz ürünlerinde** Türkiye menşeli ürünlerde gümrük vergileri sıfır olarak uygulanmaktadır.
- **İşlenmiş tarım ürünleri** bakımından, miktar sınırlaması olmaksızın, başta şekerleme ürünleri, çikolata, makarna, hazır gıdalar, soslar, çorbalar ve sular olmak üzere geniş kapsamlı listeler çerçevesinde karşılıklı olarak AB'ye sağlanan tavizli rejim tanınmıştır.
- **Temel tarım ürünleri** bakımından, Norveç'in Tanıdığı Tarım Ürünleri Tavizleri: Anlaşma'nın yürürlüğe girişinden itibaren geçerli olmak üzere, kesme çiçekler; taze, soğutulmuş, dondurulmuş, konserve sebzeler; kabuklu meyveler; taze ve kurutulmuş meyveler; baharatlar; pirinç; meyve unları; afyon ve meyan kökü hülasesi; ham zeytinyağı; konserve sebzeler; şeker içeren işlenmiş meyveler; reçel ve marmelatlar; şeker içeren meyve karışımları; meyve suları; kabartma tozu; hardal; şaraplar ile rakı ve benzeri içkiler itibariyle miktar sınırlaması olmaksızın gümrük vergisi muafiyeti sağlanmıştır.

Diğer taraftan, Norveç tarafından uygulanmakta olan gümrük vergilerine Norveç Gümrük İdaresi veb sayfasından ve aşağıda yer alan bağlantıdan ulaşabilirsiniz:

(<https://www.toll.no/en/corporate/norwegian-customs-tariff/find-the-correct-commodity-code-in-the-customs-tariff/>)

İhracatta ise balık ve balık ürünleri için ihracat vergisi, değişken oranlara sahip bir pazarlama ücreti ve fob değerinin %0,3'ünü oluşturan bir araştırma ücretinden oluşmaktadır. İhracat vergisi konusu malların kapsamı ve vergi oranları için bkz: (<https://www.toll.no/en/goods/fish/export-of-fish/export-of-fish---registration-marketing-and-research-fee-for-fish-and-fish-products/>)

İç Vergiler ve Oranları

▪ **KDV**

İthalatçı olarak, gümrük vergisi ödenmese bile, genellikle Norveç'e ithal edilen tüm mallar için KDV beyanında bulunulması gerekmektedir. KDV oranı her yıl tespit edilmekte olup; mevcut oran %25 olarak belirlenmiştir. Ancak istisna olarak gıda maddelerinin KDV oranı %15 tır. Genel kural ithalatta KDV ödenme zorunluluğu olmakla birlikte, KDV'den muaf olabilecek malları aşağıdaki bağlantıdan ulaşılabilmektedir:

(<https://www.toll.no/en/corporate/import/calculating-customs-duty-and-taxes/value-added-tax-exemptions/>)

▪ **Tüketim vergileri**

Norveç hükümeti her yıl tüketim vergi oranlarını oranları belirler. Alkollü ve alkolsüz içeceklerden, şekerden, tütün ürünlerinden, taşıt araçlarından, tüketim vergisi alınmaktadır. Diğer ürünleri Norveç Vergi Dairesi web sitesinin aşağıda yer alan bağlantısından kontrol edebilirsiniz:

(<https://www.skatteetaten.no/en/business-and-organisation/vat-and-duties/excise-duties/>)

Ürün Standartları ile ilgili Uygulamalar

Norveç, 1025/2012 sayılı Avrupa Birliği Yönetmeliğinde belirtilen standardizasyon kurallarını uygulamaktadır. Norveç'te üç standart kuruluşu bulunmaktadır. Söz konusu kuruluşlara aşağıda sıralanmıştır.

Norveç Standartları (Standards Norway; Standard Norge – SN):

Norveç Ticaret, Sanayi ve Balıkçılık Bakanlığı'nca finanse edilen özel ve kısmen bağımsız bir kuruluştur. İletişim ve elektroteknik alanı dışındaki tüm standartlarla ilgili kuruluştur. ISO ve CEN üyeliği bulunmaktadır. Her yıl ortalama 1.200 yeni Norveç Standardı (NS) yayınlar. Bu standartlar, Avrupa ve Uluslararası Standartların yanı sıra ulusal taslak standartlar temelinde oluşturulur ve mevcut durumda 17.000'den fazla geçerli standart mevcuttur.

(<https://www.standard.no/en/>)

Norveç Elektroteknik Komitesi

(Norwegian Electrotechnical Committee; Norsk Elektroteknisk Komite – NEK):

Elektro-tekniğin alandaki standartlardan sorumlu kuruluştur. Norveç'in CENELEC ve IEC üyeliğini yürütmektedir. Temel olarak IEC ve CENELEC üyeliklerine dayanan yaklaşık 15.700 geçerli Norveç elektroteknik standardı bulunmaktadır. (<https://www.nek.no/english/>)

Norveç İletişim İdaresi

(Norwegian Communications Authority; Nasjonal Kommunikasjonsmyndighet – Nkom):

Norveç'in iletişim standardizasyonundan sorumlu kuruluştur ve European Telecommunications Standards Institute (ETSI) ve International Telecommunications Union (ITU) üyesidir. Nkom ETSI'de hazırlanan Avrupa standartlarının kamuya açık ulusal danışma ("Kamu Soruşturması") ve ulusal oylamaya ("Ulusal Oylama") sunulmasını sağlamakla, ETSI standartlarının Norveç standartlarına aktarılmasıyla sorumludur. (<https://www.nkom.no/english>)

Norveç, Avrupa Ekonomik Alanı üyesi bir ülke olarak tarım ve balıkçılık dışında AB ile aynı ticaret politikası kurallarını uygulamakta ve bu çerçevede mevzuatın gerektirdiği her durumda ithalatta CE Belgesi aranmaktadır. Ürünün AEA pazarında işlem görebilmesi için uygunluk değerlendirmesinin yapılması, teknik dosyanın oluşturulması, AB uygunluk beyanının düzenlenmesi ve ürüne CE işaretinin iliştirilmesi üreticinin sorumluluğundadır.

Test Etme, Muayene ve Belgelendirme

Norwegian Accreditation (NA, Norsk Akkreditering) Norveç'in ulusal akreditasyon kuruluşudur. Norveç Ticaret ve Sanayi Bakanlığı tarafından 765 sayılı Avrupa Birliği yönetmeliği kapsamında kurulmuştur. Kurumun temel görevi, Norveç pazarında güvenli ürün ve hizmetler sağlamak ve Norveç ürün ve hizmetlerine uluslararası pazar erişimi sağlamaktır. Bunu, Norveç kamu ve özel uygunluk değerlendirme kuruluşlarını akredite ederek gerçekleştirmektedir. Bu tür kuruluşlara örnek olarak laboratuvarlar, muayene kuruluşları, belgelendirme kuruluşları, doğrulama kuruluşları, yeterlilik testi sağlayıcıları, biyobankalar ve referans malzeme üreticileri verilebilir. Norveç ulusal akreditasyon kuruluşu olan NA, ILAC International Laboratory Accreditation Cooperation, IAF International Accreditation Forum Inc. ve EA European Accreditation üyesidir. (<https://www.akkreditert.no/en/about-us/>)

Ürün güvenliği /güvenirliliği konusunda Norveç ulusal akreditasyon kuruluşu **Norwegian Accreditation** tarafından yetkilendirilen onaylı kuruluşlara, ilgili arama kriterleri girilerek iş bu bağlantıdan ulaşılabilmektedir: (<https://www.akkreditert.no/en/akkrediterte-organisasjoner/>)

Ayrıca, Türkiye ve Norveç arasındaki düzenlemeler, Türkiye-EFTA Uygunluk Değerlendirmesi Alanında Karşılıklı Tanıma Anlaşması ile Ürünlerin Uygunluk Değerlendirmelerinin Karşılıklı Tanınması Hakkında Protokol (STA eki) hükümlerine tabidir ((31.12.2010; 27802 (4. mükerrer) tarih ve sayılı RG))

Ambalaj, Paketleme ve Etiketleme

Paketleme ve etiketleme konusunda Norveç AB düzenlemelerini esas almaktadır. Ürünlerin üzerinde yer alan etiketlerin Norveççe olması ve birimlerin metrik sistemde olması gerekmektedir. Etiketle birden fazla dilde açıklama bulunabilir

Teknik Engeller

AEA aracılığıyla, Norveç'in Türkiye ile 2011'den itibaren tüm sektörleri kapsayan karşılıklı tanıma anlaşması vardır. Anlaşma detaylarına paylaşılan bağlantıdan erişilmektedir: (<https://www.efta.int/eea/mras>)

Ayrıca, Norveç tarafından uygulanmakta olan standart ve teknik düzenlemelerin, Norveç'in hemen hemen her alanda düzenlemelerini AB müktesebatı ile uyumlandırmış olması nedeniyle Türk ihracatçıları açısından belirgin bir teknik engel yaratmadığı değerlendirilmektedir.

Diğer taraftan, 11 Aralık 2019 tarihinde açıklanan Avrupa Yeşil Mutabakatı (AYM) ile 14 Temmuz 2021'de kabul edilen "Fit for 55" paketi kapsamındaki mevzuat tekliflerinin önemli bir kısmı AEA Anlaşması kapsamına girmesi nedeniyle Norveç'le ticaret ilişkilerimizde de döngüsel ekonomi, gıda güvenliği, ulaşım, emisyon ticareti, entegre pazarlar, enerji verimliliği, yenilenebilir enerji, açık deniz rüzgarı, plastikler, piller ve kimyasallar alanlarında kural ve standartların dikkate alınması önem arz etmektedir. Norveç itibarıyla teknik engeller hakkında detaylı bilgiye T.C. Ticaret Bakanlığı Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesi (<https://teknikengel.gov.tr/>) üzerinden ulaşabilirsiniz.

Piyasaya arz edilen tüm ürünlerin güvenli ve kaliteli olmasını sağlamak ülkelerin en temel öncelikleri arasındadır. Bu amaçla, ürünlerin uyması gereken teknik kriterler (standartlar ve teknik düzenlemeler) ile ürünlerin bu kriterlere uygun üretildiğini belgeleyen uygunluk değerlendirmesi işlemlerine günümüzde daha fazla başvurulmaktadır. Standartlar, teknik düzenlemeler ve uygunluk değerlendirmesi prosedürleri, sınai, ekonomik ve ticari gelişmeye katkıda bulunan, insan can ve mal güvenliğini korumayı amaçlayan, modern ekonominin ve standardizasyon sisteminin temel taşlarıdır.

Bununla birlikte, standartlar, teknik düzenlemeler ve uygunluk değerlendirmesi işlemleri çoğu zaman insan sağlığı ve güvenliği gibi meşru amaçların ötesinde ticarete teknik engeller olarak adlandırılan ve uluslararası ticaretin serbest akışını olumsuz etkileyen engellere yol açmaktadır. Uluslararası kabul görmüş standartlardan farklı teknik kriterler belirlenmesi ve gerektiğinden katı test ve belgelendirme işlemlerinin zorunlu kılınması bu alandaki en önemli sorunlardır. Şeffaf bir şekilde kabul edilmeyen ve uygulanmayan bu düzenlemeler ihracatçı firmalar açısından ek külfet ve maliyetlere de yol açmakta ve rekabet edebilirliklerini güçleştirmektedir. İhracatta karşılaştığımız ticarete teknik engellerin önlenmesi, sürdürülebilir ihracat artışının sağlanması açısından da önemlidir.

Bu kapsamda, T.C. Ticaret Bakanlığı Ürün Güvenliği ve Denetimi Genel Müdürlüğü internet sayfasında konu ile ilgili ayrıntılı bilgi mevcuttur: (<https://teknikengel.gov.tr/>)

Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesi, ihracatçılarımızın ticarete teknik engeller alanında yararlanacağı ve etkin olarak kullanacağı temel bir platform olarak yapılandırılmıştır. Bu çerçevede; ihracata konu ülkenin ticarete teknik engeller uygulamaları hakkında bilgi sahibi olunabilmekte, ihtiyaç duyulan ülke mevzuat ve uygulamaları hakkında ilave bilgiler Bakanlığımızdan talep edilebilmekte ve ihracatta karşılaşılan ticarete teknik engeller interaktif olarak Bakanlığımıza bildirilebilmektedir. Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesine üyelik suretiyle ilgilenilen ülke ve ürün gruplarına ilişkin taslak düzenlemeler e-posta ile günlük olarak gönderilmektedir. Ayrıca, firmalarımız ihracatlarını olumsuz etkileyebilecek diğer ülke düzenlemelerini taslak aşamasında öğrenip yorum yapabilmektedir. Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesine üyelik ücretsizdir.

2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ

Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları

Norveç, fikrî mülkiyet haklarının (IPR) korunmasına yönelik temel uluslararası anlaşmalara (örneğin, Sınai Mülkiyetin Korunması için Paris Birliği Sözleşmesi, Bern Telif Hakkı Sözleşmesi, 1952 Evrensel Telif Hakkı Sözleşmesi ve Roma Sözleşmesi) taraftır. Dünya Ticaret Örgütü'ne (WTO) temel fikri mülkiyet hakları kanunlarını bildirmiştir. Norveç'in fikri mülkiyet hakları mevzuatı, DTÖ'nün Fikri Mülkiyet Haklarının Ticaretle İlgili Yönleri Anlaşması'nda atıfta bulunulan başlıca alanları kapsamaktadır.

Fikrî mülkiyet haklarını düzenleyen başlıca ulusal kanunlar şunlardır: 15 Aralık 1967 tarihli Patent Kanunu; 14 Mart 2003 tarihli Tasarımlar Kanunu; 12 Mayıs 1961 tarihli Telif Hakları Kanunu; 15 Haziran 1990 tarihli Düzen-Tasarım Kanunu; 9 Ocak 2009 tarihli Pazarlama Kanunu ve 26 Mart 2010 tarihli Ticari Markalar Kanunu. Bu mevzuat, yarı iletken çip yerleşim tasarımı da dahil olmak üzere ticari sırları ve endüstriyel tasarımları da korumaktadır. Bir AEA üyesi olarak Norveç, 2001 AB Telif Hakkı Direktifini uygulamaya yönelik mevzuatı kabul etmiştir.

Fikrî, sınai mülkiyet hakları ile ilgili kurum Norveç Patent Ofisi, *Patentstyret*'tir (Norwegian Industrial Property Office (NIPO)) (<https://www.patentstyret.no/en/>). Ticaret, Sanayi ve Balıkçılık Bakanlığı bünyesinde çalışan NIPO hem Norveçli hem de yabancı işletmeler için Norveç'te patent koruması ve ticari marka ve tasarım tescili başvurularını ele alır. Aynı zamanda İskandinav Patent Enstitüsü (Nordic Patent Institute)'nün bir ortağı olan kurum, uluslararası patent sistemi (PCT) kapsamındaki patent başvuruları bakımından uluslararası inceleme otoritesi olarak hareket eder.

Dağıtım Kanalları

Norveç'te iş yapmak için genellikle acenteler ve distribütörler aracılığıyla çalışılması tercih edilmektedir. Norveç'in 5,4 milyonluk nüfusunun yaklaşık 3/4'ü Norveç'in güneyinde yaşamakta; ülkenin geri kalanı, uzun mesafeler ve yüksek navlun giderleri nedeniyle hizmet vermenin pahalı olduğu, ülke geneline dağılmış geneline dağılmış, küçük nüfuslu merkezlerden oluşmaktadır.

Bu nedenle, giyim, spor malzemeleri, perakende/bakkaliye sektörleri ve kendin yap (DIY) sektörleri dışında ülke çapında ve nispeten az sayıda, çok şubesi olan zincir mağazalar vardır. Çoğu büyük ithalatçı ve distribütörün merkezi Oslo bölgesindedir. Bunlardan bazılarının diğer büyük Norveç şehirlerinde (Bergen, Stavanger, Trondheim, Kristiansand ve Tromsø gibi) alt acenteleri veya satış ofisleri vardır. Alt acenteler ve ikincil dağıtım, Norveç'in dağınık kuzey pazarlarını idare etmenin standart ve uygulanabilir yöntemidir.

Acente ve distribütörler aracılığıyla iş yapmanın yanı sıra Norveç'te yabancı firmaların ülkede ofis açmalarına yönelik bir eğilimin varlığı da dikkati çekmektedir. Norveç'te şirket kurma

süreci nispeten basittir ve genellikle herhangi bir kısıtlama yoktur. Norveç Ticaret ve Sanayi Bakanlığı, Norveç'te ticari işletmelerin kurulması ve işletilmesi sürecini basitleştirmek için Altinn Business Information Service veb portalını kurmuştur

Kullanılabilecek diğer yöntemler arasında ise, Franchising Sözleşmesi (İsim Hakkı Sözleşmesi), Doğrudan pazarlama ve Joint Ventures (Ortak Girişim) ve lisans anlaşmaları belirtilmelidir. Uygun pazar promosyonu ve desteği, iyi bir yerel iş ortağı ve/veya bir yerel ofisle, şirketlerimizin Norveç'in küçük ama varlıklı pazarında daha fazla yer edinebileceği değerlendirilmektedir.

Kuzey ülkeleri tüketici profilinin teknolojiden anlayan ve nitelikli harcama yapan kişilerden oluşması nedeniyle Norveç de dahil olmak üzere bölge Avrupa'da ve dünya çapında e-ticaret kullanımında da ön sıralarda yer almaktadır. Bu bakımdan, internet üzerinden satış yapmayı düşünen üreticiler, satıcılar ve perakendecilerin müşterilerle daha kolay iletişim kurabileceği değerlendirilmekle birlikte yine de sipariş karşılama, nakliye, vergiler, katma değer vergisi (KDV) ve AB düzenlemeleriyle (EU e-Commerce Directive <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/e-commerce-directive>) ilgili zorlu süreçleri dikkate almaları gerekmektedir. Norveç, Avrupa'da en çok sınır ötesi alışveriş yapılan ülkeler arasındadır ve Norveççe uluslararası veb sitelerinden alışveriş yapılması da sıklıkla tercih edilmektedir.

Tüketici Tercihleri

Norveç dünyanın en zengin ülkelerinden biridir. Kaliteli ürünlere yüksek fiyat ödemeye hazır bir tüketici kesimine sahip ülkede, yenilik, kalite ve tasarıma büyük önem verilmektedir. Bu nedenle, Norveç piyasasına girmek isteyen firmaların fiyat rekabetinden ziyade yüksek kalite, tasarım, yenilikçi ürün, pazarda devamlılık gibi konulara önem vermesi gerekmektedir. Yapılacak girişimlerde Norveçli bir ortak ile birlikte çalışmak rekabet avantajı sağlayacaktır.

Satış Teknikleri ve Satışı Etkileyen Faktörler

Norveç'te İngilizcenin yaygın olarak kullanımı iletişimi kolaylaştıran bir faktör olmakla birlikte Norveç dilinde pazarlama yapılması ve konuya ilişkin materyallerin de anılan dilde hazırlanmış olması şirketlere rekabet avantajı sağlayacaktır. Norveçli şirketler, iyi şartlar veya daha iyi kalite elde etmek için tedarikçilerini değiştirme konusunda tereddüt etmezler. Bu nedenle, takdim edilen ürünlerin yüksek kaliteli ve halihazırda iyi test edilmiş olduğu kanıtlanmalıdır. Yapılan sunumların övgü ve abartıdan uzak iyi belgelenmiş sunumlar olmasına; yapılan teklif ve anlaşmalara bağlı kalmaya özel gösterilmesinde fayda vardır. Norveçli iş adamları için güven önemlidir ve anlaşmalar yapmak için yazılı belgelerin kullanılması yaygındır. Ticari promosyon ve reklam araçları olarak radyo ve televizyonda reklam verilmesi çok gelişmiştir. Ayrıca, giderek yaygınlaşmakta olan podcastler de reklam aracı olarak kullanılabilir. Norveç yüksek gazete okurluğuna sahiptir. Basılı ve çevrimiçi olarak yayınlanan başlıca Norveç iş gazeteleri Dagens Naeringsliv, Finansavisen, Aftenposten ve E24'dür.

Kamu ihaleleri

Kamu alımları konusunda Norveç Avrupa Ekonomik Alanı'nda yer alan bir ülke olarak AB'nin 2014/24 sayılı Kamu İhale Kararnamesini esas almaktadır. Norveç Dijitalizasyon Ajansı, *Digitaliseringsdirektoratet, Doffin*, AB düzenlemelerine tabi olan tedarik sektöründeki (su ve enerji temini, ulaşım ve telekomünikasyon) kamu alımları duyuruları için Norveç'in çevrimiçi veri tabanıdır. Veri tabanı bağlantısı: www.doffin.no

3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER

Tablo: Sektörlere göre sağlan gelir

Sektör	Sektör Bazında temel (Cari fiyatlarla milyon dolar) (Output at basic values).
Sanayi Ürünleri Toplamı	799.728,91
Norveç (Ana Kara) /Mainland	661.487,50
Hizmet Dahil Petrol ve Doğal Gaz Üretimi (Oil and gas extraction including services)	137.709,16
İmalat Sanayi (Manufacturing)	108.369,29
İnşaat Sanayi (Construction)	75.460,64
Toptan ve Perakende Ticaret, Motorlu Araç Tamiri (Wholesale and retail trade, repair of motor vehicles)	58.090,72
Sağlık ve Sosyal Hizmetler (Health and social work)	53.809,67
Kamu İdaresi ve Savunma (Public administration and defence)	47.201,53
Profesyonel, bilimsel ve teknik Faaliyetler (Professional, scientific and technical activities)	36.256,50
Enformasyon ve iletişim (Information and communication)	35.942,62
Ulaşım Faaliyetleri (okyanusta yapılan ulaşım hariç) (Transport activities excl. ocean transport)	30.471,57
Finans ve Sigorta Faaliyetleri (Financial and insurance activities)	30.371,61
Sahibi tarafından kullanılan konutların emsal kiralari (Imputed rents of owner-occupied dwellings)	24.582,81
Eğitim (Education)	24.244,13
Emlak hizmetleri (Real estate activities)	21.036,85
İdari ve destek hizmetleri faaliyetleri (Administrative and support service activities)	18.961,83
Balıkçılık ve Su Ürünleri Yetiştiriciliği (Fishing and aquaculture)	16.871,47
Okyanus Taşımacılığı (Ocean transport)	16.190,90
Elektrik, Gaz, Buhar (Electricity, gas and steam)	15.857,24
Sanat, Eğlence ve Diğer Hizmetlere İlişkin Faaliyetler (Arts, entertainment and other service activities)	15.207,72
Barınma ve Gıda Hizmetlerine İlişkin Faaliyetler (Accommodation and food service activities)	13.446,29
Su Arzi, Kanalizasyon ve Atık (Water Supply, Sewerage, Waste)	8.302,74

Tarım ve Ormancılık (Agriculture and forestry)	5.871,63
Posta ve Dağıtım Hizmetleri (Postal and courier activities)	2.025,05
Madencilik ve Taş Ocakçılığı (mining and quarrying)	2.010,56
Boru Hatları ile Ulaştırma (Transport via pipelines)	1.436,20

Kaynak: 09171: Production account and income generation, by industry. Unadjusted and seasonally adjusted figures (<https://www.ssb.no/en/statbank/table/09171/>)

Tarım ve Hayvancılık

Norveç, yüksek derecede kendi kendine yeterliliği sürdürmeye odaklanan tarım politikalarıyla yüksek maliyetli bir üreticidir. Tarımsal üretimi sürdürmek için Norveç'in çoğu tarım ürününe verdiği sübvansiyonlar AB'ninkileri aşmaktadır. Yüksek tarifeler, miktar kısıtlamaları ve ticaretin önündeki teknik engeller, rekabetçi ürünlerin Norveç pazarına girmesini ciddi ölçüde sınırlamaktadır. Tahıl ve et için tarife oranı kotaları mevcuttur. Ayrıca Norveç, tarımsal girdilerin yüksek maliyetini telafi etmek ve Norveç'in işlenmiş ürünlerinin ithalata rekabet edebilmesini sağlamak için gıda işleyicilerine indirim uygulamaktadır.

Diğer taraftan, Norveç, iyi İngilizce konuşan ve harcanabilir gelirlerinin %10 ila 15'ini gıdaya harcayan varlıklı, iyi eğitilmiş ve açık fikirli tüketicileri içeren sofistike bir pazardır. Norveç'in dünyanın en kuzey ülkelerinden biri olması nedeniyle, ülkede tarımsal ürün yetiştirme sezonu nispeten kısadır ve bu nedenle tarımsal ürünlerde ithalata bağımlıdır.

Norveç, gıda güvenliği ve hayvan sağlığının korunması bakımından katı standartlar uygulamaktadır. Antimikrobiyal direnç (ARM) ve hayvanlarda düşük antibiyotik kullanımı konusunda uzun süredir devam eden yüksek farkındalık seviyesine sahiptir. Diğer taraftan, 1 Ocak 2022'den itibaren organik üretimle ilgili AB ülkelerinde uygulanmaya başlanan yeni mevzuat ve 25 Haziran 2022'den itibaren Norveç'te de geçerli olmuştur. Düzenlemeler, tüketici güvenini, bitki sağlığını, hayvan ve balık sağlığını ve refahını ile çevreyi koruyan gereksinimleri içermektedir. Gıda perakende satışlarında organik gıdaların satışı 2010'dan beri istikrarlı bir şekilde artmaya devam etmektedir. Norveç mevzuatı, genetiği değiştirilmiş ürünlere ilişkin AB mevzuatından daha kısıtlayıcıdır. Bioteknoloji ürünlerinin değerlendirilmesindeki bu farklılık, Norveç'in AB'de onaylanan bazı ürünleri reddetmesine yol açmıştır. Alkollü içeceklerin (hacimce %4,75'in üzerinde alkol içeren) perakende pazarı, Vinmonopolet adlı bir devlet tekeli tarafından kontrol edilmektedir.

Bu sektöre yönelik ticarete AB genelinde bazı ortak eğilimlerin Norveç bakımından da dikkate alınmasında fayda olacaktır: Geleneksel olmayan gıdalara daha fazla ilgi duyulmakta bu kapsamda sağlıklı ve besleyici gıdalara, özel bir sertifikaya veya iddiaya sahip gıda ürünlerine (organik, arındırılmış vb. dahil), daha küçük porsiyonlarda sunulan anlatacak harika bir hikayesi olan (provenans) (bölgesel) ürünlere ve güçlü, tanınmış markalı yiyecek ve içecekler ilgi artmaktadır.

Norveç'te tarım ve hayvancılıkla ilgili detaylı istatistiklere Norveç İstatistik Kurumu veb sitesi üzerinden ulaşabilirsiniz:

(<https://www.ssb.no/en/jord-skog-jakt-og-fiskeri/jordbruk/statistikk/gardsbruk-jordbruksareal-og-husdyr>)

Sanayi

Ülkede önemli sanayi kollarındaki firmalar devlete aittir. Petrol ve doğal gaz sektöründe Equinor, enerji üretiminde Statkraft, alüminyum üretiminde Norsk Hydro, telekomünikasyon alanında y bu duruma örnek gösterilebilir. Norveç devleti halka açık şirket hisselerinin %30'undan fazlasına sahiptir.

Norveç iş sektörü, araştırma topluluklarıyla yakın iş birliği içinde bir dizi alanda dünya lideri teknolojiler geliştirmektedir.

Üretim Sektörü	Ağırlıklar Üretim Endeksi 2021=100	
	2023	2024
Ana Sanayiler		
Doğal Gaz çıkarılması	454,9	588,9
Ham petrol Çıkarılması	263,3	222,2
Petrol Çıkarılması Konusunda Destek Faaliyetleri	34,9	20,5
Yiyecek, İçecek ve Tütün (Toplam)	34,8	19,0
Gıda Maddeleri	31,3	17,4
Rafine Edilmiş Petrol, Kimyasallar, Eczacılık. (Toplam)	20,1	13,5
Temel Metaller (toplam)	10,5	10,6
İşlenmiş Metaller	15,5	8,9
Demir Dışı Metaller	6,4	8,0
Bilgisayar ve Elektrikli Ekipmanlar	13,3	7,8
Makine Tamiri, Montajı	14,4	7,6
Makine ve Ekipmanlar	13,1	7,1
Temel Kimyasallar	10,5	6,3
Gemiler, Tekneler ve Petrol Platformları	10,9	6,3
Kauçuk, Plastik ve Mineral Ürünler.	11,0	5,6
Ahşap ve Ahşap Ürünler	9,6	3,9
Mobilya ve İmalat vb.	5, 1	2,7
Kâğıt ve Kâğıt Ürünleri	2,7	1,5
Tekstil, Giyim Eşyası, Deri	3,2	1,4
Taşıma Ekipmanları vd.	3,3	1,4
Baskı, Çoğaltma	2,3	1,1

Kaynak: <https://www.ssb.no/en/statbank/table/08297/tableViewLayout1/>

Sanayi Sektörü	Temel değerlerde endüstri çıktısı. Cari fiyatlar (Milyon dolar)
İmalat	108.369,29

Gıda Maddeleri, İçecekler ve Tütün 33.434.93	33.434,93
Makine ve Diğer Ekipman vd.	20.014,86
Rafine Petrol, Kimya ve Eczacılık Ürünleri	16.561,38
Gemi, Petrol Platformları ve Modülleri ve Diğer Nakliye Ekipmanlarının İnşası	8.725,00
Temel Metaller	8.311,93
Kauçuk, Plastik ve Mineral Ürünler	5.593,25
Makine ve Teçhizatın Onarımı ve Montajı	5.555,96
Mobilya Hariç Ahşap ve Ahşap Ürünlerin İmalatı	3.892,11
Kâğıt ve Kâğıt Ürünlerinin İmalatı	2.008,95
Mobilya ve Diğer İmalatlar N.E. Cn.E. C	1.896,98
Tekstil, Giyim Eşyası, Deri	1.344,38
Kayıtlı Medyanın Basılması ve Çoğaltılması	1.029,47

Kaynak: 09171: Production account and income generation, by industry. Unadjusted and seasonally adjusted <https://www.ssb.no/en/statbank/table/09171/figures> (<https://www.ssb.no/en/statbank/table/09171/>)

Madencilik

Maden endüstrisi tipik bir kıyı ve bölgesel endüstridir ve Nordland, madencilik ve taş ocakçılığı endüstrisinde en fazla sayıda insanı istihdam eden Norveç ilçesidir. Bu sektörde istihdam edilen kişi sayısı son birkaç yılda azalmış, ancak ihracat değeri oldukça artmıştır.

Ülke endüstriyel minerallerin üretiminde güçlü bir artış görülürken doğal taş, mıcır, kum ve çakıl üretiminde ılımlı bir büyüme ve yeniden yapılanma sürecinden geçmektedir. Bununla birlikte Norveç, endüstriyel bir mineral olan olivini dünyanın en büyük olivin madenlerinden birinde üretmektedir. Ayrıca, bir başka endüstriyel mineral olan nefelin siyenitin dünyadaki en büyük üç üreticisinden biridir. Kâğıt sanayinde de kullanılan kireçtaşı dolgu maddesinin dünyadaki en büyük üreticisi de Norveç'te bulunmaktadır Tüm bunlara ek olarak ülkede çok sayıda ve rağbet gören doğal taş türü bulunmaktadır.

	Ağırlıklar
	2024
Ekstraksiyon, madencilik, imalat ve elektrik	1000.0
Ekstraksiyon ve ilgili hizmetler	831.7
İmalat, madencilik ve taş ocakçılığı	100.5
İmalat	98.4
İmalat ör. petrolle ilgili endüstriler	68.5
Elektrik, gaz ve buhar	67.8
Petrolle ilgili imalat ve destek faaliyetleri	50.4
Petrolle ilgili imalat	29.9
Madencilik ve taş ocakçılığı	2.1

<https://www.ssb.no/en/statbank/table/08297/tableViewLayout1/>

Hizmet

Norveç'te hizmet sektörü çok çeşitli alt sektörü kapsamaktadır. Diğer OECD ülkelerinde olduğu gibi, Norveç'te de imalat sektöründe istihdam edilen kişilerin sayısı son birkaç on yılda düşerken, hizmet sektöründe istihdam edilenlerin sayısı artmıştır. Sanayinin gelişimi ile hizmet sektörünün gelişimi arasında yakın bir ilişki vardır. Artan küreselleşmenin ve iletişim teknolojisinin ve e-ticaretin yaygınlaşmasının bir sonucu olarak, çeşitli hizmet türleri giderek artan bir şekilde uluslararası rekabete maruz kalmaya başlamıştır.

Norveç'teki hizmet sektörüne, çoğunlukla küçük ve orta ölçekli şirketler hakimdir. Özel hizmetler sektöründe, çok sayıda serbest meslek sahibi kişi çalışmaktadır. Denizcilik, perakendecilik ve turizm sektörü ülkedeki hizmet sektörünün öncüleridir.

- **Sağlık;** GSYH'sinin %8,1'ini sağlık hizmetlerine ayırarak, Norveç dünyanın en çok sağlık harcaması yapan ülkeleri arasında yer almaktadır. Devletin toplam sağlık hizmeti maliyetlerinin %85'ini karşıladığı sağlık sisteminin: bütçe kısıtlamaları, kronik hastalıklardaki artış ve yaşlanan nüfus ortamında, teknolojik ve organizasyonel açıdan iyileştirilmesi için çabalanmaktadır.

Sağlık sektörü Norveç'in büyüyen sektörlerinden biridir ve daha fazla büyüme için büyük bir potansiyele sahiptir. Bu çerçevede, Ağustos 2023'te Norveç'te sağlık sektörünü teşvik etmek ve güçlendirmek amacıyla bir yol haritası yayınlanmıştır. Yol haritası 12 odak alanı sunmaktadır: Test ve pilot uygulama; klinik deneyler, kümelenmeler; sağlık teknolojisi ve kişiselleştirilmiş tıp, verilere erişim ve kullanım; ilaç üretimi, araştırma, eğitim, yenilikçilik ve ticarileştirme; uluslararası araştırma ve yenilikçilik iş birliği, fikri mülkiyet hakları; sermaye, kamu alımları, ihracat. Bu sektör altında, yeni hastane projeleri, tıbbi cihazlar, eczacılık ürünleri, dijital sağlık hizmetleri gibi başlıkların potansiyel arz ettiği değerlendirilmektedir.

Enerji

Norveç önemli bir petrol ve doğal gaz üreticisidir. BP'nin 2021 Dünya Enerjisi İstatistiksel İncelemesine göre, Norveç 8,5 milyar varil petrol rezervine ve 50,5 trilyon cu ft doğal gaz rezervine sahiptir. Norveç'in toplam sıvı yakıt üretimi 2022'de küresel toplamın yaklaşık %2'sini oluşturmakla birlikte büyük ölçüde ithalata bağımlı olan Avrupa pazarının önemli bir petrol tedarikçisidir. Norveç, Rus devlet şirketi Gazprom'un müşterilerine tedariki önemli ölçüde kesme kararının ardından Avrupa'nın en büyük boru hattı gazı tedarikçisi olarak Rusya'yı geride bıraktı. 5 milyondan biraz fazla nüfusa sahip olan Norveç, petrol ve gaz üretiminin büyük bir kısmının ihraç edilmesini sağlayan küçük bir iç enerji pazarına sahiptir. Hidrokarbon ihracatı 2022 yılında Norveç'in toplam ihracat değerinin %73'ünü (ya da GSYH'nin %26'sını ve devlet gelirinin %42'sini) oluşturmuştur.

Johan Sverdrup sahasının 2019'un sonlarında açılması Norveç'in petrol üretimini artırmıştır. Bununla birlikte, petrol üretiminin on yılın ortasında istikrara kavuşması ve 2026'dan 2032'ye kadar marjinal bir düşüş göstermesi beklenmektedir. Avrupa'daki yüksek gaz talebi ve

fiyatları da 2022'de ve 2023'ün başlarında Norveç gaz üretimindeki artışı desteklemiştir. EIU, gaz üretiminin tahmin dönemi boyunca (2023-32) güçlü kalmasını beklemektedir.

Hidroelektrik enerji genellikle Norveç'in elektrik arzının %90'ından fazlasını oluşturmaktadır ve 2023-32 yıllarında da ana elektrik kaynağı olmaya devam etmesini beklenmektedir (rüzgâr enerjisinde önemli bir artış olmasına rağmen). Rüzgâr enerjisi ve başta doğal gaz olmak üzere termik üretim Norveç'in enerji ihtiyacını karşılamada marjinal kalmaya devam edecektir.

Norveç'in reel GSYİH büyümesi 2022 yılında %3,2 ile güçlü seyretmiş, petrol ve gaz fiyatlarındaki artışla desteklenmiştir. Büyüme 2023'ün ilk çeyreğinde bir önceki çeyreğe kıyasla sadece %0,2 olmuştur. Elektrik ve gaz fiyatları Ağustos 2022'den bu yana düşmektedir. Norveç'in enerji tüketiminin 2022'de kısmen yüksek elektrik fiyatları, kısmen de nispeten sıcak hava nedeniyle yaklaşık %5 düşmesi tahmin edilmektedir. Enerji tüketiminin de 2023-32 yıllarında kademeli olarak düşmesi beklenmektedir.

Norveç'in enerji karışımında petrol ürünlerinin payı, kısmen daha yakıt tasarruflu araçların ve elektrikli araçların (EV'ler) kullanımındaki kademeli artış ve ulaşımda biyoyakıt kullanımındaki büyümenin bir sonucu olarak, tahmin dönemi boyunca kademeli olarak azalacaktır. Norveç hükümeti ayrıca fosil yakıt tüketimini caydırmak için vergi politikasını kullanmaktadır. Hidroelektrik, Norveç'in enerji tüketiminin ana kaynağı olmaya devam edecektir.

Açık deniz rüzgârı Norveç'te hızla büyüyen bir odak noktasıdır ve Norveçli ve uluslararası şirketler Kuzey Denizi'nde ve ötesinde açık deniz rüzgâr gelişmeleri üzerinde iş birliği yapmakta, ayrıca Norveç kıta sahanlığında da yeni projeler planlanmaktadır. Son yıllarda yurt içinde ve yurt dışında enerji fiyatlarındaki önemli artışlar açık deniz rüzgâr enerjisinin gelecekte Norveç'in enerji karışımının daha uygulanabilir ve önemli bir bileşeni haline getirmiştir. 2022 yılında Norveç hükümeti açık deniz rüzgâr enerjisini teşvik etmek için büyük bir girişim başlattığını duyurmuş ve 2040 yılına kadar 30 GW üretecek açık deniz rüzgâr enerjisi üretimi için alanlar açma hedefi koymuştur. Önümüzdeki 20 yıl içinde, faaliyette olan iki açık deniz rüzgâr türbininden yaklaşık 1.500 türbine ulaşılması planlanmaktadır. Mart 2023'te Hükümet, açık deniz rüzgâr alanları için ilk yarışmaları duyurarak 2040 yılına kadar 30 GW açık deniz rüzgârı için alan tahsis etme hedefine doğru büyük bir adım atmıştır. <https://www.regjeringen.no/en/aktuelt/announces-the-first-competitions-for-offshore-wind/id2969473/>

4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER

İş Kültürü

Norveç firmaları tanıdıkları, güvendikleri, uzun süredir çalıştıkları firmalar ile ticaret yapmayı tercih etmektedir. Bu nedenle pazara girişte fiyat rekabeti yerine güvene dayalı sağlam ilişkiler kurabilmek büyük önem taşımaktadır. Norveç'in iş kültürü oldukça gayri resmidir, hiyerarşik değildir ve cinsiyet eşitliğine dayalı ilkeleri takip eder.

Para Kullanımı

Norveç para birimi kron (para birimi kodu NOK) olarak adlandırılır. Ülkede nakit kullanımı yok denecek kadar azdır, tüm kurumlar kart (Visa ve Master Card en yaygın olarak kabul edilen kredi kartlarıdır, Amex veya Diners da genellikle kabul edilmektedir.) veya telefonla elektronik ödeme (Google Pay ve Apple Pay) kabul etmektedir. Akıllı cep telefonları üzerinden mobil para transferine olanak veren Vipps (vipps.no) uygulaması, günlük hayatta da son derece yaygın olarak kullanılmaktadır.

Pasaport ve Geçici Giriş Vizesi Uygulaması

Norveç 2001 yılında Schengen vize sistemine dahil olmuştur. Bu çerçevede, Norveç'e seyahat etmek isteyen vatandaşlarımızın Schengen kurallarına göre vize almaları gerekmektedir.

Resmî Tatiller ve Mesai Saatleri

Arbeidstilsynet (Norveç İş Teftiş Kurumu), Çalışma ve Sosyal İşler Bakanlığı'na bağlı, iş sağlığı ve güvenliği konusunda görevli olan devlet kurumudur. Norveç'te uygulanan çalışma saatlerine ve çalışma şartlarını düzenleyen diğer regülasyonlara ilişkin tüm detaylar kurumun veb sitesinde yer almaktadır.

Kural olarak, Çalışma Ortamı Yasası tarafından çalışma saatleri için öngörülen sınırlar normal çalışma düzeni içinde, 24 saat içinde 9 saat (normal iş günü) ve 7 günde 40 saat (normal çalışma haftası) olarak belirlenmiştir. Vardiyalı, gece veya pazar günleri çalışıyorsanız, normal çalışma saatleri haftada 38 veya 36 saattir. Günlük ve haftalık çalışma saatlerinin süresi ve niteliği iş sözleşmelerinde belirtilmelidir. (<https://www.arbeidstilsynet.no/en/working-conditions/working-hours/>)

2024 Yılı Resmî Tatilleri

1 Ocak Pazartesi: Yılbaşı
28 Mart Perşembe: Maundy Perşembe
28 Mart Cuma: Kutsal Cuma
31 Mart Pazar: 1. Paskalya Günü
1 Nisan Pazartesi: 2. Paskalya
1 Mayıs Çarşamba: İşçi Bayramı
9 Mayıs Perşembe: İsa'nın Yükseliş Günü
17 Mayıs Cuma: Anayasa Günü
19 Mayıs Pazar: Pentekost ayının 1. Günü
20 Mayıs Pazartesi: Pentekost ayının 2. Günü
25 Aralık Çarşamba: 1. Noel Günü
26 Aralık Perşembe: 2. Noel Günü

Yerel Saat

Norveç'te sadece bir zaman dilimi vardır. Ülke, 1895'te zamanın burada standardize edilmesinden bu yana standart saatle aynı yerel saati uyguluyor. Norveç'te standart saat Orta Avrupa Saatidir (CET).

Norveç'te yerel saat Türkiye'ye göre 2 saat geridedir. 31 Mart 2024 tarihinde Norveç'in yaz saati uygulamasına geçmesi ile saat farkı 1'e inecek, 27 Ekim 2024 tarihinde, Norveç in tekrar kış saati uygulamasına geçmesiyle fark tekrar 2 saate çıkacaktır.

5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER

Şirket Türleri

Şahıs Şirketi

Bir organizasyon numarasına sahip olmak için Tüzel Kişiler Merkezi Koordinasyon Siciline bir şahıs şirketi olarak şirketinizi kaydetmeniz gerekir. Şahıs şirketini Ticari İşletmeler Siciline yani Brønnøysund Kayıt Merkezine kaydettirmek zorunda olmamanıza rağmen, kayıt yaptırmanız halinde bu size bir kayıt sertifikası sağlanacaktır. Ticari İşletmeler Siciline kayıt için bir ücret alınacaktır. (<https://www.brreg.no/en/business-2/fees-for-registration/>)

Şahıs şirketinin adı, Ulusal Nüfus Kütüğüne kayıtlı olduğu için soyadınızı da içermelidir. Aşağıda verilen bağlantıdan, bir isim seçme ve nelere dikkat etmeniz gerektiği hakkında daha fazla bilgi bulabilirsiniz. (<https://www.brreg.no/en/business-2/how-do-i-choose-a-name-for-my-enterprise/>)

Yapacağınız aktiviteyi olabildiğince doğru bir şekilde tanımlamanız önemlidir. Ne üreteceğinizi ne alacağınızı ne satacağınızı, hangi hizmetlerin ne şekilde sağlanacağını tarif etmelisiniz. Sağladığınız açıklama, şirketinizin atanacağı endüstriyel kodun temelini oluşturacaktır.

Şahıs şirketini kaydettirmek için Koordineli Kayıt Bildirimi formunu da doldurmanız gerekir. Formu doldurduğunuzda elektronik ortamda imzalamanız gerekmektedir. Şahıs şirketi tescil edilir edilmez bir organizasyon numarası atanacaktır. Şahıs şirketinizi kaydettirdiğinizde, çeşitli devlet kurumlarına karşı belirli yükümlülükleriniz olacaktır. Şahıs şirketinizin kurulumu, kayıt prosedürü, sorumluluklarınız, konuya ilişkin sıkça sorulan sorular vb. hakkında daha detaylı bilgiye (<https://www.brreg.no/en/sole-proprietorship-2/>) bağlantısı aracılığıyla ulaşabilirsiniz.

Özel Limited Şirket (AS)

Bir limitet şirketin en az bir üyeden oluşan bir yönetim kurulu olması gerekir. Yönetim kurulu seçimi esas sözleşmede belirtilmelidir. Şirketiniz için bir denetçi bulundurmaya seçerseniz, bu husus ana sözleşmede belirtilmelidir. Bazı limitet şirketler, belirli kriterlerin karşılandığını varsayarak yıllık hesaplarını denetletmemeyi tercih edebilir. Ancak her hâlükârda, yıllık hesapların belirli dönemlerde Şirket Hesapları Siciline sunulması gerekmektedir.

Kuruluş sözleşmesini çevrimiçi olarak oluşturmayı seçerseniz, formu doldurma işlemi sırasında adım adım yönlendirileceksiniz aynı zamanda bilgiler, geçerli olan kurallar dizisine göre kontrol edilecektir. Daha sonra kuruluş muhtırasının içeriğinin doğru olduğundan emin olacaksınız. Form için (<https://www.altinn.no/en/forms-overview/bronnoysund-register-centre/stiftelse-av-aksjeselskap/>) sayfasına bakınız. Şirketi kaydettirmek için "Gå til registrering i Foretaksregisteret" bağlantısını kullanmalısınız. Yönergeleri tamamladığınızda şirket kurulum süreciniz tamamlanmış olacaktır. Limited şirket tescil edildikten ve bir organizasyon numarası atandıktan sonra, SMS (kısa mesaj) veya e-posta yoluyla bir bildirim alacaksınız. Limited şirketinizin kurulumu, kayıt prosedürü, sorumluluklarınız, konuya ilişkin sıkça sorulan sorular vb. hakkında daha detaylı bilgiye aşağıdaki bağlantı aracılığıyla ulaşabilirsiniz. (<https://www.brreg.no/en/limited-company/how-to-start-a-limited-company/starting-the-company/>)

Genel Ortaklık (ANS/DA)

İki tür genel ortaklık vardır Tüm ortakların şirketin yükümlülükleri için sınırsız, kişisel sorumluluğa sahip olduğu genel ortaklık (ANS) ve ortakların şirketin yükümlülükleri için sorumluluğu paylaştığı ortak sorumluluk (DA) ile genel ortaklık.

Öncelikle Şirketinizi kaydettirmek için Koordineli Kayıt Bildirimi formunu doldurup iletmelisiniz: (<https://www.altinn.no/en/forms-overview/bronnoysund-register-centre/registering-a-new-entity-or-changing-information-regarding-an-existing-entity---coordinated-register-notification/>)

Bir kolektif ortaklığa kaydolacağınız zaman, her zaman ortaklık anlaşmanızı belgelerinizin arasına eklemeniz gerekmektedir. Şirketin bir yönetim kurulu olacaksa, yönetim kurulu üyelerinin Koordineli Sicil Bildirim Formunu imzalayarak görev aldıklarını onaylamaları gerekir. Herhangi bir denetçi veya muhasebeci de aynı süreçten geçmelidir. Şirketiniz kurulumu, kayıt prosedürü, sorumluluklarınız, ortaklık anlaşması örnekleri, konuya ilişkin sıkça sorulan sorular vb. hakkında daha detaylı bilgiye link aracılığıyla ulaşabilirsiniz. (<https://www.brreg.no/en/other-types-of-organisation/general-partnerships-ans-da/register-a-general-partnership/>)

Kooperatif (SA)

Üyeler, işletmenin faaliyetlerine tüketici, tedarikçi olarak veya başka bir şekilde katılarak mali çıkarlarını desteklerler. Bir kooperatifte getiri, işletmede kalır veya işletmedeki cirolarına göre üyeler arasında dağıtılır. Üyelerin hiçbiri işletmenin yükümlülüklerinden dolayı kişisel olarak sorumlu değildir. Norveç'te kurulan her kooperatifin Ticaret Siciline kayıtlı olması gerekir. Kayıt için son tarih, ana sözleşmenin imzalanmasından sonraki üç aydır.

Bir kooperatife kaydolurken eklemeniz gereken birkaç ek belge türü vardır. Örneğin, tüzük de dahil olmak üzere dernek mutabakatı, katkı sermayesinin ödendiğini teyit eden bir denetçi veya finans kuruluşunun beyanı, kurucular tarafından imzalanmış açılış bilançosu, Norveç Mali Denetleme Kurumundan onay belgesi, yatırılan sermayenin ödendiğini teyit eden bir denetçi beyanı. Eğer işletmenin amacı bankacılık veya sigorta faaliyeti içeriyorsa muhakkak belgelenmeli ve dokümanlara eklenmelidir. Şirketinizin kuruluşu, kayıt prosedürü, sorumluluklarınız, konuya ilişkin sıkça sorulan sorular vb. hakkında daha detaylı bilgiye bağlantı aracılığıyla ulaşabilirsiniz. (<https://www.brreg.no/en/other-types-of-organisation/co-operative-sa/>)

Yabancı Bir Şirketin Norveç Şubesi (NUF)

Farklı bir ülkede var olan şirketinizin Norveç şubesini açarken Altinn.no 'da yer alan elektronik formu kullanmanız mümkün değildir. Bunun için aşağıdaki bağlantıda yer alan formun doldurulması gerekmektedir. (<https://www.brreg.no/wp-content/uploads/BR-1080EN.pdf>)

Genel bir kural olarak, Yabancı Bir Şirketin Norveç Şubesini açmak isteyen tüm kişiler bir Norveç ulusal kimlik numarası veya d-numarası belirtmelidir, ancak bu husustan menşei ülkedeki yönetim kurulu ve şirket ortakları istisnadır. D-numarası, Norveç ulusal kimlik numarası olmayan yabancı kişileri tanımlayan ayrı bir numaradır. Bir D-numarası için başvurduğunuzda, Koordineli Kayıt Bildirimine bu başvuru formunu da eklemeniz gerekmektedir. Ayrıca, başvuranın bir fotoğrafını, tam adını, doğum tarihini, cinsiyetini, son

kullanma tarihi ve vatandaşlığını içeren geçerli bir kimlik belgesinin onaylı bir kopyasını da eklemeniz gerekir.

Şirketiniz kurulumu, kayıt prosedürü, sorumluluklarınız, konuya ilişkin sıkça sorulan sorular vb. hakkında daha detaylı bilgiye bağlantı aracılığıyla ulaşabilirsiniz (<https://www.brreg.no/en/other-types-of-organisation/norwegian-registered-foreign-business-nuf/>)

Şirket Kurma Prosedürü

Norveç'te şirket kurabilmek için 18 yaşından büyük olmak, Norveç ulusal kimlik numarasına veya yabancılar için "D Numarasına" sahip olmak gerekmektedir. Şirket kurulumu işlemleri şirketin yasal yapısı (Şahıs şirketi, özel limitet şirket (AS), genel ortaklık (ANS/DA), kooperatif (SA), yabancı bir şirketin Norveç şubesi (NUF) belirlendikten sonra Norveç Ticaret Bakanlığının bir alt kuruluşu olan "Brønnøysund Kayıt Merkezince" talep edilen formların doldurulması ve gerekli kayıt ücretlerinin ödenmesi ile gerçekleştirilmektedir. Şirket kurulumuna ilişkin tüm işlemler ve belgeler konusunda (<https://www.brreg.no/en/business-2/>) adresinden detaylı bilgi alınabilmektedir. Diğer taraftan, Brønnøysund Kayıt Merkezi'nin ücretsiz bir hizmeti olan "açık veri" hizmetini kullanarak potansiyel pazar hakkında bilgi edinilebilmektedir. Brønnøysund Kayıt Merkezi – açık veriler yalnızca Norveççedir.

AB/AEA üye ülke vatandaşı değilseniz ve Norveç'te bir iş kurmayı planlıyorsanız, ülkede çalışmanıza imkân verecek bir oturma iznine sahip olunması gerekmektedir. Norveç Göçmenlik Müdürlüğü'nün (UDI) internet sitesinde oturma izninin şartları ve gereklilikleri hakkında ayrıntılı bilgiye ulaşılabilir. (<https://www.udi.no/en/want-to-apply/>)

Kurulmak istenen şirketin yasal yapısına, şirket kurulum başvurusunun elektronik ortamda yapılması ya da gerekli formun posta yoluyla doldurup ilgili kuruma iletilmesine ve diğer farklı kriterlere bağlı olarak kayıt ücretleri ve sermaye gereklilikleri farklılık gösterebilmektedir. Tüm harçlara ilişkin güncel tutarları aşağıdaki bağlantıdan kontrol etmek mümkün bulunmaktadır. (<https://www.brreg.no/en/business-2/fees-for-registration/>)

Ticari Teşebbüs Sicili- Brønnøysund Kayıt Merkezi, şirket kurulduktan sonra en geç üç ay içinde şirketin kaydına ilişkin bildirim almalıdır. Şirket, kurucu kişi ana sözleşmeyi imzaladığı anda kurulmuş sayılır, ancak kural olarak şirketler tescil edilene kadar yükümlülük üstlenemezler. Brønnøysund Kayıt Merkezi işlem süreleri değişiklik göstermektedir, ancak tahmini süreleri paylaşılan bağlantıdan kontrol edebilir. (<https://www.brreg.no/en/when-will-my-case-be-processed/>)

Sigorta

Ulusal sigorta, uyruğu ne olursa olsun ülkede yaşayan tüm bireyleri zorunlu olarak kapsamına almaktadır. Ulusal güvenlik sistemi, tüm vatandaşları ve Norveç'te çalışanları kapsayan zorunlu bir sosyal güvenlik sistemidir. Norveç bütçesinin yaklaşık %35'i sosyal güvenlik ve sağlık sistemine ayrılmaktadır. Norveç'in sağlık ve sosyal güvenlik sisteminin büyük bir kısmı ulusal sigorta primlerinden finanse edilmektedir.

Sigorta şirketlerine yönelik kurallarda hayat ve hayat dışı sigortalar arasında bir ayırım yapılmaktadır. Hayat sigortası, grup mesleki emeklilik planları ve yıllık sigorta, grup hayat sigortası ve diğer grup hayat sigortalarının yanı sıra bireysel hayat sigortalarını içerir. Hayat dışı sigorta, mülkün, hakların veya diğer faydaların hasar veya kaybını ve sorumluluk veya masraflara karşı sigortayı ve ayrıca kaza sigortasını, sağlık sigortasını ve hayat sigortası olmayan diğer kişisel sigortaları içerir.

Sigorta şirketleri ayrıca sigorta işi için daha özel kurallara tabidir. Örneğin, fiyat tarifelerine ilişkin şartlar, şirketin yükümlülüklerini karşılayacak sigorta sermayesine ilişkin şartlar ve sigorta devrine ilişkin kurallar. Bu kurallar, Sigortacılık İş Kanunu'ndan yönetmeliklerle takip edilmektedir. Norveç'te 20'den fazla sigorta şirketi vardır, en büyükleri Gjensidige, If, Tryg ve Fremtind olarak sıralanabilir. Sigorta şirketlerinin düzenlenmesinden Maliye Bakanlığı sorumludur. Sigorta faaliyetleri lisanslamaya tabidir ve *Finanstilsynet* sigorta şirketlerini denetleyen kurumdur.

Bankacılık Mevzuatı

Norveç Mali Denetleme Kurumu, *Finanstilsynet* bankaları, sigorta şirketlerini, finans şirketlerini, yatırım firmalarını, finansal araç piyasalarını, menkul kıymet depolarını, emlakçıları, e-para kurumlarını, denetçileri ve muhasebecileri vb. denetlemekten sorumlu kurumdur. *Finanstilsynet*'in görevi, finansal kurumları ve piyasaları denetleme yoluyla finansal istikrarı ve iyi işleyen piyasaların sürekliliğini sağlamaktır. Kurum, bu doğrultuda her yıl Maliye Bakanlığı'na faaliyetleri hakkında bir rapor sunar. Rapor, Maliye Bakanlığı tarafından Storting'e yıllık mali piyasalar raporu (teknik belge) halinde sunulur. *Finanstilsynet*'in harcamalarının tamamı, denetlenen kuruluşlar tarafından karşılanmakta ve bir takım harç ve harçlar karşılanmaktadır.

Norveç'te bir banka açmak ve tasarruf bankası veya ticari banka olarak faaliyet göstermek için bankacılık lisansı başvurusunda bulunmanız gerekir. Lisanslama, Norveç kronu cinsinden en az 5 milyon avroya eşdeğer bir başlangıç sermayesi gerektirir. Bankanın sermayesi, söz konusu bankacılık türünü üstlenmeye yeterli olmalıdır. Yönetim Kurulu Üyeleri, Genel Müdür veya bankada doğrudan görevli herhangi bir kişinin de bu pozisyona uygun görülmesi gerekir.

Banka, faaliyetlerini yöneten tüm yasal gereklilikleri karşılamalıdır. Bir bankacılık lisansı için başvururken karşılanması gereken gereksinimlerin daha kapsamlı bir açıklaması, Ticari Bankalar Yasası (bölüm 8'e) ve Tasarruf Bankaları Yasası'nda (bölüm 3) bulunabilir.

Vizeler

AB/AEA ülkeleri vatandaşlarının ve Norveç'le vize muafiyeti anlaşması bulunan ülke vatandaşlarının Norveç'e gitmek için vize almalarına gerek yoktur. Diğer tüm ülke vatandaşlarının Norveç'i ziyaret edebilmek için vize alması gerekmektedir. Türk diplomatik, hizmet veya hususi pasaport sahipleri 90 güne kadar olan ziyaretlerinde vizeden muaftır.

Türk vatandaşlarının da Norveç'e gitmek için vize almaları gerekmektedir. Tür vatandaşları 90 günden fazla ülkede bulunabilmek veya ikamet edebilmek için oturma iznine ihtiyaç duyarlar.

Göçmenlik Dairesi- The Directorate of Immigration (UDI) oturma ve çalışma izni başvuruları için sorumlu kurumdur. Aile göçmenliği (D-vizesi), çalışma vizesi, öğrenci vizesi, geçici/kalıcı oturma izni, turistik vize hakkında detaylı ve güncel bilgi için Göçmenlik Dairesinin web sitesini incelemenin yararlı olacağı değerlendirilmektedir. (<https://www.udi.no/en/want-to-apply/>)

Vize ve her türlü oturma ve çalışma izinleri ile ilgili sorular için Norveç Kraliyet Büyükelçiliğinin resmi temsilcisi kurum olan VFS (www.vfsglobal.com/norway/turkey; e-posta adresi: info.notr@vfshelpline.com; çağrı merkezi: 0212 -373 5816) ile iletişim kurulması mümkündür.

Ankara'daki Norveç Kraliyet Büyükelçiliği'ndeki Vize Ekibi ile e-posta yoluyla iletişime geçilebilmektedir. (emb.ankara.immigration@mfa.no)

Kaynak: T.C. Oslo Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği, 2024 Nisan